

1. ΜΥΚΗΝΑΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΜΥΚΗΝΑΙΟΙ

Ο μεγάλος ελληνικός πολιτισμός της τελευταίας φάσης της Εποχής του Χαλκού ονομάστηκε Μυκηναϊκός από το σημαντικότερο κέντρο του, τις Μυκήνες, όπου ήρθε σε φως μια μεγάλη πόλη με λαμπρό ανάκτορο και εντυπωσιακά τείχη. Τα ευρήματα δικαίωσαν το επίθετο που χρησιμοποίησε ο Όμηρος "πολύχρυση". Οι πινακίδες μας μαθαίνουν τον τίτλο του ανώτατου άρχοντα - 'Αναξ - και τίτλους άλλων αξιωματούχων του στρατού και του ανακτόρου, αλλά ποτέ τα ονόματά τους. Αντίθετα γνωρίζουμε τα ονόματα πολλών απλών ανθρώπων, από τους καταλόγους στρατιωτών που είχαν άρματα, τεχνιτών, βοσκών κ.λπ. Πολλά από τα ονόματα είναι όμοια ή σχεδόν όμοια με αυτά των Ελλήνων της κλασικής εποχής.

3. Ο ΧΡΥΣΟΣ ΤΩΝ ΜΥΚΗΝΩΝ

Αμέσως μόλις μπαίνει κανείς στην Μυκηναϊκή αίθουσα του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, εντυπωσιάζεται από τη μεγάλη ποσότητα χρυσού, την ποικιλία και τον πλούτο των χρυσών αντικειμένων. Είναι βέβαιο ότι το πολύτιμο αυτό μέταλλο είχε για τους Μυκηναίους πολύ μεγάλη αξία, όπως και για μας, και χρησιμοποιήθηκε για να εντυπωσιάσει και να εκφράσει διαφορές ανάμεσα στους ανθρώπους, αφού δεν ήταν όλοι σε θέση να κατέχουν χρυσά αντικείμενα. Οι άρχοντες και οι οικογένειές τους, όχι μόνον είχαν χρυσά κοσμήματα και χρησιμοποιούσαν χρυσά σκεύη, αλλά συνοδεύτηκαν και στους τάφους τους από αυτά. Οι πινακίδες μιλούν για τα χρυσά σκεύη των ανακτόρων, που ήταν πολύ περισσότερα απ'όσα σώθηκαν ως σήμερα. Επειδή στη Νότια Ελλάδα δεν υπάρχει σχεδόν καθόλου χρυσός σε φυσική κατάσταση, υποθέτουμε ότι το πολύτιμο αυτό μέταλλο έχει έρθει από το εξωτερικό, ίσως από την Αίγυπτο.

5. ΓΡΑΜΜΙΚΗ Β' ΓΡΑΦΗ - ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Οι Μυκηναίοι χρησιμοποίησαν για να γράψουν την ελληνική γλώσσα, ένα σύστημα γραφής διαφορετικό από το δικό μας. Πρόκειται για τα συλλαβογράμματα δηλαδή κάθε σύμβολο αντιστοιχούσε σε μια συλλαβή και όχι σε ένα γράμμα, και τα ιδεογράμματα, δηλαδή εικόνες αντικειμένων ή ανθρώπων. Στα ανάκτορα υπήρχαν τα αρχεία, όπου ειδικοί γραφείς σημείωναν πάνω σε πήλινες πινακίδες κυρίως καταλόγους. Οι πινακίδες αυτές σώθηκαν επειδή ψήθηκαν τυχαία από τις πυρκαγιές που κατέστρεψαν τα ανάκτορα. Δεν γνωρίζουμε αν όλοι οι άνθρωποι ήξεραν να γράφουν και να διαβάζουν όπως σήμερα, ούτε αν έγραφαν και πάνω σε υλικά που δεν σώθηκαν, όπως περγαμηνές. Η γραμμική Β' γραφή αποκρυπτογραφήθηκε από τον Άγγλο αρχιτέκτονα Μιχαήλ Βέντρις.

7. ΤΑ ΠΛΟΙΑ ΤΩΝ ΜΥΚΗΝΑΙΩΝ

Οι Μυκηναίοι ταξίδεψαν στη θάλασσα με γαλέρες, ένα νέο είδος πλοίου, διαφορετικό από αυτά των Μινωιτών. Ήταν μακρύ και στενό, είχε κεφάλι πουλιού στη πλώρα, και ταξίδευε γρήγορα με πανί και κωπηλάτες. Οι κωπηλάτες ήταν και πολεμιστές, έτοιμοι να πολεμήσουν αμέσως μόλις το πλοίο έφθανε στην ξηρά. Αυτό ήταν μια βασική ανάγκη της εποχής, γιατί στο Αιγαίο φαίνεται πως υπήρχαν αρκετοί εχθροί και πειρατές. Σε αυτόν τον τύπο της γαλέρας ανήκαν τα πλοία που μετέφεραν τους Έλληνες στην Τροία, υπό την αρχηγία του Αγαμέμνονα. Απεικονίσεις πλοίων υπάρχουν σε αρκετά μυκηναϊκά αγγεία. Γαλέρες υπήρχαν και στην Εποχή του Σιδήρου και ήταν ο κυριότερος τύπος πλοίου των Ελλήνων της Κλασικής εποχής.

2. ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ

Η ανακάλυψη του Μυκηναϊκού πολιτισμού οφείλεται στον Γερμανό Ερρίκο Σλήμαν, που ανέσκαψε την Τροία και τις Μυκήνες. Ο σκοπός του ήταν να αποδείξει ότι όσα ανέφερε ο Όμηρος στην Ιλιάδα και την Οδύσσεια ήταν ιστορικά γεγονότα και όχι μύθος. Ο τρόπος που εργάστηκε ο Σλήμαν ήταν τελείως διαφορετικός από την σημερινή επιστημονική μέθοδο των αρχαιολόγων. Από τους πρώτους που έβαλαν τις βάσεις της αρχαιολογίας στην Ελλάδα, ήταν, στα τέλη του περασμένου αιώνα ο Χρήστος Τσουάντας, που ερεύνησε τις Μυκήνες, τη Θεσσαλία και τις Κυκλάδες.

4. ΜΥΚΗΝΑΙΟΙ ΚΑΙ ΛΙΟΝΤΑΡΙΑ

Το λιοντάρι ήταν για τους Μυκηναίους σύμβολο της βασιλικής εξουσίας. Είναι συχνές οι απεικονίσεις του, ιδιαίτερα από την πρωτεύουσα του Μυκηναϊκού κόσμου, σε διάφορα υλικά, ιδίως σε πολύτιμα μέταλλα. Χαρακτηριστικοί είναι οι σφραγιδόλιθοι και τα χρυσά δακτυλίδια, όπου συχνά εμφανίζονται μάχες πολεμιστών εναντίον λιονταριών, ή λιοντάρια εναντίον άλλων ζώων. Περιφφημη είναι εξάλλου και η Πύλη των Λεόντων της ακρόπολης των Μυκηνών. Όσο και αν μας φαίνεται σήμερα παράξενο, οι Μυκηναίοι είχαν δει από κοντά τα περήφανα αυτά άγρια ζώα: Στις ανασκαφές της Τίρυνθας έχουν βρεθεί κόκαλα λιονταριών.

6. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Οι Μυκηναίοι ήταν έμποροι και ναυτικοί και ταξίδευαν με τα πλοία τους σε όλη τη Μεσόγειο αναζητώντας πρώτες ύλες που έλειπαν από την Ελλάδα. (Κυρίως μέταλλα, όπως χαλκό, αλλά και άλλα πολύτιμα υλικά). Έκαναν επίσης εξαγωγές. Μυκηναϊκά αγγεία, συχνά γεμάτα με αρωματικά λάδια έχουν βρεθεί σε όλη τη Μεσόγειο (Κύπρος, Αίγυπτος, περιοχή Συρίας-Παλαιστίνης, Ιταλία, Σικελία, Σαρδηνία, Ισπανία). Στα λιμάνια της Μεσογείου συναντούσαν караβάνια που έφεραν υλικά από μακρινότερες περιοχές της Ασίας ή της Ευρώπης. Πολλοί μάλιστα είχαν εγκατασταθεί μόνιμα σ'αυτά τα λιμάνια, δημιουργώντας τα λεγόμενα εμπορεία. Τα ταξίδια τους έφεραν σε επαφή με πολλούς άλλους πολιτισμούς, από τους οποίους πήραν, εκτός από τα προϊόντα, νέες ιδέες και τέχνες.

8. ΜΥΚΗΝΑΙΚΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Στις πινακίδες Γραμμικής Β' γραφής αναφέρονται αρκετά ονόματα των θεοτήτων των Μυκηναίων, μερικά όμοια με τους μεταγενέστερους θεούς του Ολύμπου, όπως Δίας, Ήρα, Αθηνά, Ποσειδώνας, Άρτεμις, Διόνυσος. Σημαντική γυναικεία θεότητα ήταν η Πότνια. Οι προσφορές στους θεούς ήταν δημητριακά, κρασί, λάδι, μέλι, υφάσματα αγγεία και δούλοι. Οι τοιχογραφίες και οι σφραγιδόλιθοι έχουν συχνά σκηνές που θεωρούνται θρησκευτικές, αν και δεν είναι δυνατό να καταλάβουμε ακριβώς το περιεχόμενό τους. Άφθονα ήταν και τα πήλινα αγαλματάκια (ειδώλια) κυρίως γυναικείων μορφών.